

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **R. O.**, zastoupeného advokátem JUDr. Jiřím Kozákem, se sídlem AK Svojsíkova 7, Liberec, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec ze dne 30. 4. 2004, č. j. 59 Az 362//2003 - 22,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností napadá stěžovatel výše označený rozsudek , kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2003, č. j. OAM-2504/VL-11-BE07-2001, kterým mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů; současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle § 91 citovaného zákona. V kasační stížnosti uplatnil stěžovatel důvod ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Správní orgán i soud nesprávně zjistily skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí a v důsledku toho nesprávně po právní stránce posoudily žádost o azyl. Zejména jde o posouzení skutečností uváděných stěžovatelem ohledně úlohy místní policie a její spolupráci s mafií; tyto skutečnosti jednoznačně potvrzují jeho pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst.6 zákona o azylu. V daném případě se jedná o ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna nebo trpěna ve státě, jehož je cizinec státním občanem. V případě stěžovatele šlo ze strany mafie o jednání jednoznačně nezákonné, soustavné a dlouhodobě působící, když orgány policie tomuto jednání jakkoli

nezabránily, ale navíc opakovaně podáním informace mafii o stížnosti stěžovatele spolupracovaly s touto mafií, přičemž za případnou ochranu požadovaly úplatek. Argumentace soudu, že si mohl stěžovatel stěžovat u nadřízených státních orgánů je za situace v jaké byl radou sice logickou ve státě, kde je korupce spíše ojedinělým úkazem, nikoli však ve státě, kde jsou policejní orgány s mafií propojeny.Navíc v situaci, kdy je stěžovateli vyhrožováno ztrátou života, jestli si bude znovu stěžovat, je logické, že takový postup nezvolil. Napadené rozhodnutí se dále nevypořádalo se skutečností, že stěžovatel i jeho rodina mluví rusky a že proti těmto občanům je ze strany státních orgánů, resp. jejich úředníků negativně postupováno. V této skutečnosti lze spatřovat dle stěžovatele důvod pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť měl odůvodněný strach z pronásledování mimo jiné z důvodu národnosti. Tento aspekt nebyl soudem vůbec zvažován, přestože v písemném doplnění žaloby byl uveden a tento fakt je informovaným osobám znám. Z výše uvedených důvodů stěžovatel požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí o azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec, byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším plně odkazuje na správní spis, přičemž dodává, že stěžovatel až poprvé v kasační stížnosti namítá, že má potíže pro svoji národnost a že by jednání soukromých osob jakkoli s tím, že je rusky mluvící souviselo. Navrhuje proto, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu a po nezbytném poučení účastníků řízení, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a,) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Ke skutečnostem, uplatněných poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédl. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí.

Ze spisového materiálu, který byl soudem předložen vyplynulo, že stěžovatel požádal o udělení azylu dne 22. 3. 2001, v žádosti uvedl, že v roce 1996 pracoval jako ředitel obchodu, ale musel podepsat hmotnou odpovědnost za materiál, který v obchodě nebyl s tím, že bývalý ředitel toto postupně nahradí. Čtyři měsíce tyto věci splácel, poté založil firmu, ale onemocněl, nebyl proto schopen platit domluvenou sumu, v roce 1997 při kontrole bylo odhaleno manko, majitel obchodu na něj poslal vymahače. Chtěl se obrátit na policii, bylo mu ale řečeno, že nejdřív musí splatit dluh. Po příjezdu z policie na něho již čekali vymahači, odvezli jej za město a zbili ho. Mafie ho přinutila prodat všechen majetek, to nestačilo, hodlali jej proto zabít, aby se tím dluh smazal. Dva měsíce se skrýval, poté odjel do České republiky.

Ve vlastnoručně psaném prohlášení uvedl, že žádá o azyl, protože ho ve vlasti pronásledují mafiánské struktury kvůli přestupku, který nevykonal.Nemůže se obrátit ke státním orgánům, protože ho mohou přivléci k trestní odpovědnosti.

V pohovoru konaném v ruském jazyce dne 22. 10. 2002 dále uvedl, že do České republiky přicestoval na turistické vízum v roce 1998, vyřídil si pracovní vízum do února 1999, poté mu nebylo prodlouženo a bylo mu uděleno správní vyhoštění.Vycestoval zpět do Moldavska, kde ho opět mafie našla, proto odjel do Ruska za svou manželkou, zde jej však našli také, proto odjel z Ruska do České republiky.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Stěžovatel namítá, že správní orgán nedostatečně zjistil skutkový stav a v důsledku toho tak nesprávně posoudil právní otázku, tj.existenci důvodů pro udělení azylu.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let. Předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny manželu azylanta je trvání manželství před udělením azylu azylantovi.

Dle § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve lhůtě třiceti dnů od zahájení správního řízení, vydá rozhodnutí dle ustanovení § 12 s dalšími akcesorickými výroky. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil obavami z pronásledování ze strany členů mafie – skupiny soukromých osob pro důvody, které vyplývaly z obchodních závazků, byť zmiňované dluhy stěžovatel nezavinil, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný nepochybil v právním posouzení, v jehož důsledku nebyl azyl udělen. Jednání členů mafie spočívající v nátlaku na stěžovatele, není možno považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, tím spíše, že stěžovatel si byl, resp. měl být vědom nelegálnosti svého postupu, a proto se neobrátil ani na příslušné státní orgány, byť zcela jistě lze přisvědčit argumentaci stěžovatele obavami o svůj život. Stěžovatel neprokázal ani existenci přímé souvislosti zmiňovaného pronásledování s jeho národností, tuto skutečnost zmiňuje poprvé až v kasační stížnosti, proto se jí Nejvyšší správní soud s odkazem na ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nezabýval. Správní orgán se důsledně zabýval situací stěžovatele, když vycházel z jeho vlastních tvrzení a výpovědí, stejně tak se podrobně zabýval situací v zemi původu a závěry, které ze zpráv Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Moldavsku za roky 1999, 2000 a 2001. a ze zpráv obsažených v databázi ČTK.

Z rozsudku soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že se soud řádně zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován, byla mu dána možnost seznámit se s podklady pro rozhodnutí, jakož i navržena možnost jejich doplnění; stěžovatel tak však neučinil. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud I. stupně i vyhodnotil.

Nejvyšší správní soud shodně se závěrem soudu I. stupně shledal rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeného dokazování. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pro udělení azylu dle § 12, § 13 odst. 1 a odst. 2 a § 14 vycházel.

Obavy žalobce jsou způsobeny soukromými osobami moldavské společnosti bez ohledu na rasu, náboženství, národnost, příslušnost k určité sociální skupině nebo zastávání politických názorů žalobce. Ze zpráv o stavu dodržování lidských práv v Moldavsku, jimiž se žalovaný ve svém rozhodnutí podrobně zabýval, stejně tak tuto skutečnost nepominul v odůvodnění svého rozsudku krajský soud, nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Smyslem azylu je poskytnout ochranu osobám pronásledovaným z důvodů politických, národnostních, náboženských a rasových, nikoli však z důvodů možného hrozícího postihu za protiprávní jednání, kterého se osoba dopustila porušením zákona v zemi původu. Jakkoli mohou být obavy stěžovatele z následků jednání, kterého se dopustil, jakož i z vydírání soukromých osob pro stěžovatele důvodné, nezakládají bez dalšího postavení uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků. Nelze tak přisvědčit stěžovateli, domnívá-li se, že důvodnost azylu v jeho případě lze dovodit z ust. § 2 odst.6 zákona o azylu a že je dán rovněž důvod svědčící překážce vycestování.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost. není důvodná a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst.1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. 2. 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu